

NOVI GROBOVI

MARTIN RACEČIČ

Po dolgi bolezni je umrl v Lakeside bolnišnici Martin Racečič, star 58 let, stanujoč na 18900 Tyronne Ave. Doma je bil iz vasi Skopice, fara Krško na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 36 leti. Bil je član društva Janeza Krstnika št. 37 ABZ. Delal je zadnjih 25 let pri Cleveland Electric Illuminating Co.

Tukaj zapuška žalujočo soprogo Matildo, rojeno Lavrič, doma iz vasi Travniki, fara Loški potok na Dolenjskem, sina Martin ml., dve hčeri Agnes in Matilda, pastorka: Adolph in John Ovesek, Frances Ovesek v Californiji ter Mrs. Emma Moore v Manistee, Mich., dve vnukinji, brata Franka v Vancouver, B. C., in več sorodnikov. Pogreb se vrši v sredo jutraj ob 9 uri iz Želetovega pogrebnega zavoda, 458 E. 152 St., na pokopališče Calvary.

APOLONIA STRAUSS

V Glenville bolnišnici je umrla po dolgi in mučni bolezni poznana Apolonia Strauss, rojena Zupančič, stara 75 let. Stanovale je na 14021 Darwin Ave. Bila je poklicna babica, kateri posel je vršila dolgo let. Doma je bila iz vasi Toplice pri Novem mestu na Dolenjskem, kjer zapuška več sorodnikov. Tukaj je bivala 30 let in je bila članica podr. št. 10 SZZ in Oltarnega društva pri fari Marije Vnebovzete.

Tukaj zapuška žalujočega soproga Franka, doma iz vasi Hotična, fara Slivja na Primorskem, sina Josepha, ki je poročnik pri clevelandskem policijskem oddelku, hčer Mrs. Josephine Zalar in pastorka: Frank, Frances, Rose, Anton, Jack, Mary, Victor in Antonia, 14 vnukov, sedem pravnukov in veliko sorodnikov. Pogreb se vrši v torek jutraj ob 8:45 uri iz Želetovega pogrebnega zavoda, 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ob 9:30 uri in nato na pokopališče Calvary.

MARY AVSEC

Po kratki bolezni je preminila na svojem domu Mary Avsec, rojena Kuhar, stara 51 let. Stanovale je na 1191 E. 61 St. Rojena je bila v Clevelandu. Bila je članica društva sv. Cecilije št. 37 SDZ, društva St. Clair Grove št. 98 WC in podr. št. 25 SZZ.

Tukaj zapuška sestre: Mrs. Theresa Zimšek, Mrs. Anna Režin in Mrs. Antonia Tekaučič, brata John Kuhar in v Chicagu, Ill., pa brata Joseph in Frank Kuhar. Soproga Joseph je umrla pred 15 meseci. Pogreb se vrši v torek jutraj ob 9:15 uri iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida in nato na pokopališče Calvary poleg groba pokojnega soproga.

V zadnje slovo

Članice društva St. Clair Grove št. 98 WC so prošene, da pridejo nocoj ob osmih v Zakrajškov pogrebni zavod, da izkažejo zadnjo čast umrli članici Mary Ausec.

Uporaba hidrogenskih bomb bi pomenila izdajstvo krščanske civilizacije, trdijo učenjaki

NEW YORK, 4. feb.—Vodilni ameriški znanstveniki so danes objavili skupno izjavo, v kateri pravijo, da nobena država nima pravice uporabljati hidrogenske bombe, neglede kako pravična bi bila njena stvar.

Po mnenju znanstvenikov hidrogenska bomba ni "vojno orožje, pač pa sredstvo za množično uničevanje prebivalstva."

"Uporaba hidrogenskih bomb bi pomenila izdajstvo vseh moralnih principov in same krščanske civilizacije," je med ostalim rečeno v izjavi.

Znanstveniki so opozorili, da bo Sovjetska zveza imela hidrogenske bombe v manj kot štirih letih. Takšna bomba, naj bo ameriška ali pa ruska, bo daleč močnejša kot pa se domneva, ker bi ena edina bomba lahko uničila mesto veliko kot New York.

Izjavo je podpisal tudi dr. Hans A. Bethe, katerega sprotajo za "očeta" hidrogenske bombe.

Znanstveniki so se udeležili letnega sestanka Ameriškega društva za fiziko. Toda opozorili so, da ne objavljajo izjave v imenu kakšne določene skupine, pač pa kot "posamezni zaskrbljeni državljani."

Znanstveniki so v izjavi poročili, da bi obe strani morale storiti nove napore, da bi se potom sporazuma prepovedalo uporabo vsakega orožja za množično uničevanje ljudstva.

Poleg dr. Bethea so izjavo podpisali: bivši direktor čikaškega metalurškega laboratorija dr. S. K. Allison, profesor na illinoiški univerzi dr. F. Seitz, ki je delal tudi v laboratorijih za atomsko energijo v Oak Ridgea, direktor oddelka v atomskih laboratorijih Los Alamosa dr. K. T. Bainbridge, profesor californijske univerze dr. R. B. Brode, člana massachusettskega Instituta za tehnologijo dr. B. Rossi in V. F. Weisskopf, direktor Kelloggovega laboratorija za radiacijo v Californiji, bivši direktor prvih atomskih projektov v Columbijah dr. George B. Pegram, predsednik oddelka za fiziko pri illinoiški univerzi dr. F. W. Loomis, ki je vodil v vojni dobi razvoj radarja, član Carnegie Instituta v Washingtonu dr. M. Tuve.

Večina so omenjeni znanstveniki sodelovali pri razvoju atomske energije.

ANTON HLABSE

Srčni kapi je podlegel po kratki bolezni poznani Anton Hlabse, star 78 let, stanujoč na 1082 E. 72 St. Doma je bil iz vasi Martinjak, fara Grahovo. V Ameriki se je nahajal 50 let in je bil ustanovni član ter podpredsednik odobroja društva "Dvor Baraga" št. 1317 COF.

Tukaj zapuška soprogo Marian, rojeno Petrovič, 12 otrok: Anton ml., Carl, Frank, Joseph, Mrs. Angela Fortuna, Mrs. Anna Theus, Ferdinand, Adolph, Louis, Albert, Henry in Richard, 21 vnukov in več sorodnikov. Pogreb se vrši v torek jutraj ob 9:45 uri iz Želetovega pogrebnega zavoda, 6502 St. Clair Ave., v cerkev sv. Vida ob 10:30 uri in nato na pokopališče Calvary.

Jugoslovanski tisk napada ameriško in vatikansko kampanjo

BEOGRAD, 5. feb.—Belgrajska "Borba," glasilo jugoslovanske Komunistične stranke, je danes objavila članek, v katerem zavrača obtožbe čikaške "Tribune," magazina "Time" in vatikanskega glasila "Osservatore Romano," čes da v Jugoslaviji preganjajo katoličane.

"Borba" je obtožila omenjene časopise, da vodijo koordinirano propagando proti Jugoslaviji.

Tarča napada, je posebno poročevalec "Tima," Andre Laguerre, ki je iz Beograda poslal poročilo, čes da je katoliška cerkev preganjala in da se je v Jugoslaviji aretiralo in mučilo na tisoče duhovnikov.

(V magazinu "Time" je bilo objavljeno poročilo, da je v preteklih petih letih bilo v Jugoslaviji ubitih od 350 do 400 duhovnikov, isto število pa zaprtih. V poročilu je bilo dalje omenjeno, da je bil ubit en katoliški škof, dva pa zaprta).

Belgrajska "Borba" pravi, da poročilo Laguerre ne zasluži resne pozornosti, ker "ko je došel v Beograd, smo mi vedeli, kaj bo pisal." V članku je dalje rečeno, da je Laguerre prišel v Beograd z več ali manj pripravljenimi poročili, ki jih je diktil njegov šef Henry R. Luce.

"Borba" pristavlja, da so se istočasno pojavili tudi v vatikanskem glasilu "Osservatore Romano" izmišljene obtožbe o preganjanju cerkve v Jugoslaviji. Časopis je posebno omenil in zanikal obtožbe vatikanskega glasila, čes da so v Jugoslaviji prisilili 500 nun naj izstopijo iz samostana in da v Jugoslaviji "uničujejo cerkve z dinamitom."

ACHESON SVARI, DA BI AZIJA LAHKO POSTALA KOMUNISTIČNA

WASHINGTON, 4. feb.—Državni tajnik Dean Acheson je danes izjavil, da bi cela Azija lahko postala komunistična, če bi se Zedinjene države prenašale ali pa neprimišljeno začele vmešavati v civilno vojno na Kitajskem.

Acheson je odgovoril tudi na predloge, da Zedinjene države z vojaško silo okupirajo kitajski otok Formozo. Rekel je, da bi takšna poteza storila veliko škodo in samo obrnila azijska ljudstva proti Zedinjenim državam.

Svoje izjave je državni tajnik podal v pismu demokratskemu senatorju iz New Yorka Herbertu Lehmanu.

Vile rojenice

Pri družini Mr. in Mrs. Korecko na 3658 Rolliston Rd. so se zglasile vile rojenice in pustile v spomin krepkega sinčka prvo-rojenca. Mlada mamica je hči Mr. in Mrs. Steve Kerševan na 1285 E. 55 St., ki sta postala prvič "grandpa" in "grandma," Mr. in Mrs. Korecko pa imata to čast četrtri. Mati in dete se dobro počutita v Huron Rd. bolnišnici. — Čestitamo!

Čezdalje več premogarjev je na stavki; predsednik bo verjetno razbil stavko s T-H zakonom

RUSČINA POSTALA OBVEZNA ZA ZNANOST

BOSTON, 5. feb. — Profesor bostonske univerze David H. Kraus je snoči izjavil, da je rusčina zamenjala nemščino kot obvezni jezik za znanstvenike. "V Moskvi naznanjajo vedno več izumov, toda včasih vzame mesece in celo leta, da bi se znanstvene članke prevedlo v angleščino," je izjavil Kraus.

ČESKI TISK NAPADA AMERIČNO IN ANGLIJO

PRAGA, 4. feb.—Českoslovaški tisk je danes obtožil Zedinjene države in Anglijo, da pošiljata teroriste, morilce in vohune v Českoslovaško z namenom, da bi strmoglavili sedanjo vlado.

Anglež aretiran, ker je izročal Rusom skrivnosti

LONDON, 3. feb.—Danes je angleška policija aretirala dr. Emila Juliusa Fuchsa, ki je baje izročal Rusom tajne podatke o atomski bombi.

Dr. Fuchs je bil uposlen v laboratorijah za raziskovanje atomske energije pri Harwellu. Kot vodilni angleški izvedenec je bil poslan v Zedinjene države, kjer je pomagal pri razvoju prve atomske bombe. Domneva se, da je vedel za vse ameriške skrivnosti v zvezi z raziskovanjem na polju atomske energije.

Na sodnji se bo dr. Fuchs moral zagovarjati proti obtožbam, da je leta 1947 izročil neki osebi tajne podatke o atomski energiji, kateri podatki so koristili sovražniku. Obtožnica pravi, da je podobne podatke izročil tudi neki osebi leta 1945, ko se je nahajal v Zedinjenih državah.

V Washingtonu je FBI naznanil, da je bil dr. Fuchs aretiran na osnovi podatkov, ki jih je preskrbel FBI.

Prevzel mesnico

Carl Vesel, sin poznane Veselove družine iz Danial Ave., je prevzel mesnico od Joseph Smole na 504 E. 152 St. Priporoča se gospodinjstvom v naklonjenost. Postregel bo vedno z finim svežim in prekajenim mesom. Cene bodo zmerne in postrežba točna.

Dram. društvo "Ivan Cankar"

Jutri zvečer ob osmih se vrši redna seja dramskega društva "Ivan Cankar" na odru Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Na dnevnem redu so važne stvari za ukrepati in prositi se polnoštevilno udeležbo.

PITTSBURGH, 6. feb.—Stavka 100.000 premogarjev se je danes začela naglo širiti in zajemati tudi ostale premogarje. Pričakuje se, da bo tekom današnjega dneva večina 400.000 premogarjev na stavki.

Do kritičnega položaja v stavki premogarjev je prišlo, ko je zadnjo soboto predsednik UMW unije John L. Lewis zavrgel predlog predsednika Trumana, da se ustanovi preiskovalni odbor. Lewis je v svojem odgovoru izjavil, da premogarji ne morejo sprejeti "tri tuje," ki bi jim odrejali plače in delovne pogoje.

Lewis je v svojem pismu opozoril predsednika, da je pogodba med UMW in premogovnimi družbami bila v veljavi do 30. junija preteklega leta in da so organizirani lastniki premogovnikov osem mesecev zavračali in ovirali pogajanja za nov sporazum.

Kot kažejo danja poročila (današnja), ni nobenih izgledov, da se bodo premogarji vrnili na delo. V West Virginiji, kjer je že zadnji teden stavkalo 20.000 premogarjev, so tudi danes premogovniki ostali zaprti. Tudi v Pennsylvaniji se bodo stavkujočim premogarjem priključili ostali premogarji, ki so doslej delno delali.

Premogarje je zelo razkačilo, ker so zadnjo sredo predstavniki premogovnih družb v Washingtonu prekinili pogajanja z Lewisom.

Pričakuje se, da bo predsednik Truman verjetno že danes razbil stavko z injunkcijsko določbo Taft-Hartleyevega zakona. Včeraj so samo uradniki Bele hiše napovedali, da se bo to zgodilo, če Lewis ne bo ukazal premogarjem, da se morajo vrniti na delo.

Predsednik Truman je v preteklosti že dvakrat razbil stavko premogarjev s T-H zakonom. Eno sodniško prepoved stavek, katero predvideva T-H zakon, je Lewis prezrl in se ji uprl. Vsled tega je unija bila kaznovana z globo v znesku \$420.000.

Stavka se širi v Ohiju

BELLAIRE, O., 6. feb.—Stavka ohijskih premogarjev se je danes začela širiti. Verjetno je, da bo na stavki vseh 17.000 članov UMW unije, ki so uposleni v ohijskih premogovnikih.

Včeraj je distriktni predsednik UMW unije Adolph Pacifico izjavil, da se bodo premogarji v Ohiju dvignili v obrambo svojih pravic.

Pozdravi

Prisrčne pozdrave pošiljajo iz sončne Miami v Floridi, svojim številnim prijateljem in znancem v Clevelandu: Katie Tomazin, Tončka in John Simičič, Ann Grill, Wm. Schlarb in družina, Louis Jalovec in družina, John Močnik, Stan in Evelyn Martin, Joseph Bukovnik in Nettie Bukovnik.

Klub društev SDD

Nocoj ob osmih se vrši redna seja Kluba društev Slov. društvenega doma na Recher Ave. Prosi se vse društvene zastopnike, da se gotovo udeležijo.

Ameriška delavska federacija obsoja fašistično Španijo

MIAMI BEACH, 5. feb.—Ameriška delavska federacija je danes objavila izjavo, s katero apelira na vlado, naj ne prizna fašistično vlado Španije.

Izvršni odbor AFL je opozoril, da bi priznanje Francove Španije koristilo "ruskim propagandistom."

Po mnenju delavskih voditeljev bi priznanje Franca, ki je označen za diktatorja, opogumilo diktatorje v južno-ameriških državah in v drugih deželah.

Obsodba Franca je bila objavljena v zvezi z nedavno izjavo državnega tajnika Deana Achesona, ki je rekel, da bi Zedinjene države podpirale resolucijo predloženo Združenim narodom, s katero bi se razveljavilo resolucijo iz leta 1946 in obenem omogočilo članicam, da pošljejo svoje diplomatične predstavnike v Madrid.

Izvršni odbor pravi, da ameriški ambasador v Madridu ne bi mogel prav nič storiti za pospešitev političnih in ekonomskih reform v Španiji, pač pa bi se s takšno akcijo samo ucvrstilo Francovo diktaturo.

"S takšnim priznanjem Franca bi odstranili ves moralni in ekonomski pritisk, katerega cilj je, da se Francov režim vrže s hrbita zatiranega španskega ljudstva."

V izjavi je zagotovljeno, da so dnevi Francu šteti. Dalje izvršni odbor AFL opozarja, da so v fašistični Španiji prepovedane svobodne strokovne unije, da se delavske voditelje, ki unije zagovarjajo, meče v ječe in celo strelja in da je španska diktatorska vlada vsako leto umorila do 50 ljudi, ker niso naklonjeni diktatorju Francu.

Na oddih v Florido

Mr. in Mrs. John Prijatelj iz 411 Depot St., Conneaut, O., sta se pred par dnevi podala na kratek oddih v Florido. Obiskala bosta bivša Clevelandčana Mr. in Mrs. John Peterka kot tudi mnogo drugih prijateljev in znancev. Želimo jima mnogo razvedrila in srečen povratek!

Zaroka

Mr. in Mrs. Joseph Merhar iz 15804 Grovewood Ave. sporočata, da sta se zaročila njiju hčerka Eleonore in Mr. John P. Olatta, sin Mr. John Olatta iz 15415 Ridpath Ave. Zaročenec pohađa Adelbert College Western Reserve univerze. Čestitamo!

Važna seja lovcev

Jutri, v torek zvečer ob osmih se vrši zelo važna seja Euclid Rifle and Hunting kluba v Slov. domu na Holmes Ave. Vabi se vse člane-lovce, da gotovo pridejo, ker je treba rešiti več nujnih zadev.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
 6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
 HENDERSON 5311-12
 Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROCNINI)
 By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
 (Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
 For One Year—(Za eno leto) \$8.50
 For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
 For One Year—(Za eno leto) \$10.00
 For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

JUŽNA KOREJA-POLICIJSKA DRŽAVA

O južni Koreji, za katero si Zedinjene države prizadevajo, da bi jo "rešili" pred komunistično nevarnostjo, je nedavno New York Times objavil serijo poročil svojega dopisnika Walterja Sullivana. V drugem od serije teh člankov je Sullivan opozoril, da je južna Koreja policijska država in da prav brutalnost policije največ pomaga stvari komunizmu.

Kongres je nedavno za južno Korejo zavrgel predlagano pomoč v znesku \$60,000,000. Državni tajnik Acheson pa je ponovno apeliral na kongresnike, naj revidirajo sklep. Koreja je ena od držav, za katero si naša politika prizadeva, da bi ohranila v "zajednici svobodnih in demokratičnih držav." Kako pa izgleda "svobodna in demokratična" južna Koreja, je pojasnil poročevalec NYT. Med ostalim pravi:

"Mnoge Američane spravlja v grozo usmrčevanje potom trpinčenja in množično streljanje komunistov. Kljub temu pa moramo na policijo gledati s stališča Koreje. Korejčani so se po štiridesetih letih zatiranja s strani Japoncev privadili na policijsko državo.

"Bilo bi preveč na splošno, če bi se trdilo, da so najbolj zmožni Korejčani, ki so ostali v teh letih v deželi, večinoma kolaborirali z Japonci, ali pa se priključili komunističnemu podtalnemu gibanju. Toda v tem je nekaj resnice. Južno-korejska vlada se celo v armadi in v policiji opira na one Korejčane, ki so imeli položaje pod Japonci."

Sullivan pravi, da je njemu osebno neki izobraženi Korejčan, ki je vposlen pri ameriški vojaški svetovalni skupini, povedal, da so ga zaprli in trpinčili zaradi njegove protijaponske aktivnosti. Ko se je nekega dneva napotil na delo, je srečal policijskega uradnika, ki je predsedoval njegovim zasliševanjem pod Japonci. Ta uradnik je sedaj bil oblečen v uniformo policijskega narednika.

Na splošno so šefi štaba korejske armade bili častniki, ki so se izvežbali pod Japonci. Zadnje čase je sicer nekaj mlajših častnikov, ki se uveljavljajo in katere so izvežbali Američani.

V deželi, ki ima okrog 18,000,000 prebivalcev, je 50,000 policajev in 100,000 vojakov. Leta 1948 je bilo v službi več kot polovica častnikov, ki so služili pri japonski policiji.

Na splošno so najvišji vladni voditelji bivši begunci, ki niso imeli zveze ne s komunisti in ne z Japonci. Toda bili so odsotni iz Koreje tako dolgo časa, da nekateri govorijo korejščino s tujim naglasom. Vsled tega jih njihovi sovražniki lažje povezujejo s tujimi skupinami.

Trpinčenje, izgleda, je v splošni navadi, čeprav je to navado predsednik Syngman Rhee javno obsodil kot barsko. V decembru pa je notranje ministrstvo opozorilo, da se "trpinčenje komunistov ne sme kritizirati." Nekaj tednov pred tem so poslanci ustvarili celo afero vsled velikega števila uglednih ljudi, ki so umirali vsled policijskega ali pa armadnega trpinčenja. Omenjen je bil slučaj nekega bivšega profesorja prava na krščanski univerzi v Chosenu, ki je umrl na policijski postaji v Seoulu par ur po njegovi aretaciji. Rekli so, da je umrl vsled električnega sunka. Neki profesor botanike je umrl na policijski postaji v Inconu. Tožilec je izjavil, da so ga verjetno pretepli do smrti.

Nekateri poslanci so se 17. januarja javno pritožili proti policiji, za kar so morali imeti res dovolj poguma. Omenili so množična streljanja jetnikov, ki so zbežali, bili uvoženi in streljani na pragu stanovanj posameznih državljanov, kjer so jih tudi ustreljene pustili, kot svarilo ostalim. Te navade so bile znane pod imenom "deljenje človeškega mesa." Toda neki predstavnik vlade, ki je zagovarjal policijski teror, je izjavil, da bi se moralo najprej vprašati, kakšni so ti ustreljeni ljudje. Rekel je, da so to bili najbolj "hudobni komunisti."

Vsled množičnih aretacij so jetnišnice južne Koreje prenapolnjene. Vlada je ustanovila tako zvana "taborišča za prevzgojo."

Uradno je bilo objavljeno, da se sedaj v jetnišnicah južne Koreje nahaja okrog 40,000 oseb, medtem ko jih je po statistikah policije v letu 1948 bilo kakšnih 15,000.

Mnenje Sullivana, da policijski teror v južni Koreji prispeva stvari komunizmu, je nedvomno pravilno. Zatira-

Plastične mase in elektrifikacija Jugoslavije

Na splošno je znano, da so plastične mase vsestransko uporabljive v več industrijskih strokah. Veliko zanimanje zlasti vzbujajo, ker proizvodnja plastičnih mas mnogo obeta široki potrošnji. Tako bo "Jugovinil" dajal na milijone parov umetnih, zelo trpežnih, praktično uničljivih podplavov. Toda proizvodnja plastičnih mas ima največji pomen za pospeševanje elektrifikacije.

To pa bomo lažje razumeli šele, če se bomo vsaj nekoliko seznanili z glavnim vprašanjem proizvodnje kablov za prenos električne energije ali kratko: električnih kablov.

V zadnjem stoletju je tehnika zelo napredovala. Vendar se še niso uresničile sanje tehnikov, da bi bilo mogoče prenašati električno energijo na veliko razdaljo brez žice. O tem je razmišljal tudi Nikola Tesla, ki si je pridobil največje zaslugе za razvoj elektrotehnike. S svojim elektromotorjem in da je odločil pri uvedbi izmeničnega toka namesto enosmernega, pa je vendar omogočil, da je bilo mogoče začeti električno energijo prenašati na velike razdalje, čeprav z žico. V resnici pa je prenašanje energije na večje razdalje brez žice tudi zasluga Tesle. Toda v tem primeru gre le za radiotekniko.

Prenos električne energije za pogon strojev, za delo, pa je odvisno od — kablov. Električno energijo sicer prenašamo tudi po prostih vodih, žicah, ki so napete na daljnovidnih stebrih in niso izolirane. Toda sami prosti elektrovi so dandanes mnogo premalo. Smemo celo reči, da bo o elektrifikaciji ni mogoče govoriti brez kablov. Tudi v naši državi ne bo mogoče zadovoljivo izpolniti elektrifikacijskih nalog, dokler ne bomo imeli dovolj kablov. Električni kablovi so nujno potrebni v industrijskih obratih in zlasti v gostih naseljenih krajih, v mestih, kjer je velika potrošnja električne energije. Dandanes v večjih mestih ni več mogoče reševati vprašanje električne energije brez kablov, ki so navadno položeni v ceveh pod zemljo. Tudi vprašanje, kako zagotoviti Ljubljani dovolj električne energije, je mogoče rešiti samo s spoščitvijo novih kablov. Ljubljanski kablovi so preobremenjeni in grozi nevarnost, da pregorejo, če ne bomo varčevali z električno energijo, dokler ne bo mogoče izpolniti mestnega električnega omrežja. V Ljubljani je torej treba varčevati z električno energijo zaradi tega, ker je zmogljivost električnih kablov v primeri z naraslo potrošnjo majhna. Zato bi ne bilo dovolj le povečati samo proizvodnjo električne energije.

Elektrifikacijske naloge niso le v tem, da zgradimo elektrarne. Prav tako pomembna naloga je, da omogočimo prenos električne energije od elektrarn do velikih potrošnih središč — in seveda tudi do vasi — pa do slehernega potrošnika.

Stalno ponavljamo, da sta veliki, glavni nalogi sedanje petletke elektrifikacija in industrializacija. Vendar se vselej nezavedamo dovolj, kako tesno se prepletajo elektrifikacijske in industrializacijske naloge. Elektrifikacija ni brez novih tovarn, prav tako kakor je ni brez elektrarn. Nove tovarne pa bi spet ne mogle obratovati, če bi ne bila dovolj velika proizvodnja električne energije. Prav "Jugovinil" nam nudi za to lep primer. Kombinacijo za proizvodnjo plastičnih mas potrebuje mnogo električne energije.

Ali bodo tudi v "Jugovinilu" izdelovali kable? Da, reči smemo, da je "Jugovinil" tudi tovarna — kablov. V njem izdelujejo zelo pomemben sestavni del kablov — izolacijsko snov. Plastične mase iz polivinilklorida

je — ne le zaradi tega, ker je to cela vrsta tovarn, temveč ker je elektrika potrebna v kemičnih procesih. "Jugovinil" ima velik oddelek za elektrolizo. Zato je tudi razumljivo, da ima kombinat svojo elektrarno, ki nikakor nima le industrijskega značaja. To je velika centrala, ki more dajati električno energijo tudi drugim industrijskim podjetjem v špitskem bazenu, "Jugovinil" torej potrebuje mnogo električne energije za svoje obratovanje. Toda to bo z bogatimi obrestmi poplačal našemu elektrogospodarstvu. Smeli bi celo reči, da bi bilo treba tovarno plastičnih mas zgraditi že zaradi elektrifikacije. V resnici imajo največji pomen — za proizvodnjo kablov.

Kablovi imajo v naši sorazmerno kratki tehniki dobi že dolgo zgodovino. Prav v teh letih bi mogli pisati o stoletnici kablja. Prvi kabel je izdelal W. Siemens leta 1848. Prvi morski kabel so položili leta 1850. Prvi oceanski kabel so polagali v Atlantskem oceanu od leta 1857 do 1858. Naj nas ne moti, da so to bili brzojavni kablovi. Med električnimi in drugimi kablovi ni tako velikega razločka. Bistveno pri kablju je, da ima izolirano žico. Prav zaradi izolacije je bilo treba reševati najtežavnejša proizvodna vprašanja kablov. Predvsem so morali odkriti in preiskusiti primerne izolacijske snovi. Ko so rešili to vprašanje, pa je bilo treba misliti še na zaščito izolacije, kakaj če je izolacijski ovoj nezavaran, je velika nevarnost, da se poškoduje, kar pa pomeni, da izolacija odpove.

Kable izolirajo z gutaperčo, ki je sorodna kavčuku po kemičnih lastnostih, vendar je ne smemo zamenjavati z gumijem. Na višji temperaturi je zelo plastična. Na splošno ima dobre lastnosti za izolacijske namene. Pridobivajo jo iz soka posebnih vrst drevev gutaperčevcev. Zato so nekatere vrste, ki so rasle v Vzhodni Indiji, iztrebili. Poseči je bilo treba po nadomestilu, gumiju in nekaterih mešanicah. Prvotno so za izolacijo uporabljali z izolacijsko snovjo prepojeno juto, pozneje pa posebne vrste izolacijski papir. Čez papir so prevlekli svinčeni ovoj. To so bili tako imenovani svinčeni kablovi. Svinec pa še ni bil zadnja plast. Čezenj so pogrnili še juto, vso vrv pa so še zaščitili z železnim ščitkom. Toda tudi to še ni bilo dovolj; vse skupaj so izolirali še s smolo (z asfalatom). Skratka, izolacija kablov ni tako preprosta. Zato pa proizvodnja terja premerne opremljene in urejene obrate in mnogo dobrih surovin. Tu se nismo niti dotaknili vprašanja, kakšni so kablovi po prerezu, so spleteni iz več "žil", iz številnih žic.

Brali ste, da v Svetozarevu gradijo veliko tovarno kablov. Pri nas sicer že izdelujemo kable ("Novkabel"), toda ena sama tovarna, čeprav bi bila velika, ne more dati dovolj kablov. Proizvodnjo kablov pa je treba čim bolj pospešiti. Še preden bomo zgradili velike hidrocentrale, moremo že začeti polagati kable in napeljevati dolinovode. Dandanes uporabljajo tudi pri nadzemskih napeljavah. Seveda pa potrebujemo mnogo kablov tudi za telefonski in brzojavni promet.

Ali bodo tudi v "Jugovinilu" izdelovali kable? Da, reči smemo, da je "Jugovinil" tudi tovarna — kablov. V njem izdelujejo zelo pomemben sestavni del kablov — izolacijsko snov. Plastične mase iz polivinilklorida

so izvrstna izolacijska tvarina. Edina slaba stran plastičnih mas iz polivinilklorida je, da ne prenesejo višje temperature. Tako ne smemo likati tkanin iz polivinilnih vlaken. Toda prav ta lastnost plastične mase je tudi prednost, če maso uporabljamo za izolacijo kablov. Izolacijske snovi, ki so jih uporabljali doslej za kable, so se pri kratkem stiku vnele. Tako je nastalo nešteto požarov.

Kako pa je s plastičnimi masami, ki ne prenesejo visoke temperature? Plastične mase se ne vnamejo. Samo prepreči. Pri kratkem stiku ne nastane požar. Izolacija je poškodovana samo na omejenem kraju. Prav lahko jo popravijo.

PRVI "TOVARNI VINA" V JUGOSLAVIJI

Pred dobrim letom dni smo začeli graditi v Dalmaciji dve veliki industrijski vinariji in sicer v Benkovcu ter Imotskem. Čeprav so otežkočale gradnjo številne težave kakor pomanjkanje izkušenj, nezadostno število strokovnjakov in slično, so graditelji uspešno premagali vse težave in obe vinariji sta predelovali že lansko jesen na čisto industrijski način grozdje iz vinogradov bližnje in daljne okolice teh dveh krajev.

Pri gradnji so bili uporabljene načrti takih vinarij v drugih deželah z visoko razvitim vinarstvom (Francija, Alžir, Kalfornija), gradilo pa ju je oblastno gradbeno podjetje "Konstruktor" iz Splita. Z nasveti so pomagali nekateri naši strokovnjaki, ki imajo dolgoletne delovne izkušnje v inozemstvu. Zadnji čas pred dograditvijo so delali delavci v dveh izmenah brez odmora, monterji pa niso zapustili svojih delovnih mest celo po 18 ur.

Vsaka od teh vinarij ima velike prostore za vretje, vinarico in silose za tropine. V prvih prostorih se grozdje stlači in sterilizira, se opravlja manipulacija z vinom in transportira tropine. V silosih hranijo tropine do časa, ko bodo kuhali iz njih žganje, s posebnim strojem pa jemljejo iz jagod pečke, ki dajejo olje. V vinarnici negujejo vino prav do časa prodaje. Razen tega ima taka vinarija laboratorij za kemične, fizične in mikroskopske analize, veliko reprezentativno dvorano za počakanje vina in pisarne.

Vino se hrani v velikih na znotraj nevtraliziranih betonskih cisternah s povprečno vsebino 50,000 litrov. Zmogljivost kleti v Benkovcu znaša 230, v Imotskem pa 160 vagonov.

Vinarija v Benkovcu je v središču vinogradniških predelov, okraj Benkovac, Zadar in Šibenik. Iz teh predelov so vozili tovorni avtomobili grozdje v vinarijo. V bazenu, v katerega se je sipalo grozdje z avtomobilov, se je začela prvič v naši državi čisto industrijska predelava grozdja. Iz bazena je prišlo namreč grozdje v tlačilnico, ki je predelala v eni uri 40 vagonov. Posebni elevatorji so dvigali iz tega prostora odpadne grozdne peclje, ki so jih odvažale sosednje ekonomije za hrano živini. Nato je velika črpalka potisnila stlačene jagode po posebnih ceveh v cisterne za vretje. Tem s'tlačenim jagodam so dodali žvepleni dioksid, s čimer so sterilizirali klice bolnih vin in dosegli tako pravilno, zdravo vzetje. Slednje so nadzirali posebni strokovnjaki-inženirji. Po končanem vretju so mlado vino prezračili in napolnili z njim s pomočjo črpalj cisterne v vinarnici. Tropine so šle še enkrat v stiskalnice, kjer so iztisnili iz njih zadnje ostankе vina. To vino hranijo v posebnih cisternah.

Z graditvijo teh vinarij se je silno povečala storilnost dela v vinarstvu. Samo vinarija v Ben-

Toda odločilna prednost plastičnih mas za izolacijo kablov je v tem, da se proizvodni proces zelo skrajša. Namesto petih, šestih delovnih faz je dovolj ena, ki je tudi preprosta. Tekoče maso brizgajo na žico. V ta namen seveda uporabljajo stroj. Proizvodnja je zelo pospešena. Poraba materiala je mnogo manjša. Plastične mase same so dovolj za izolacijo brez drugih ovojev. Kablovi so zato lažji, mnogo cenejši in boljši. Plastične mase pomenijo prelom v proizvodnji kablov, zato pa tudi v elektrifikaciji.

Zgraditev tovarne plastičnih mas v Kaštelu Sućurcu pomeni torej največjo pridobitev za elektrifikacijo, ne le za industrializacijo.

"Slovenski Poročevalec"

kovcu, kjer dela 30 ljudi, nadomešča 2000 vinogradnikov, 400 do 500 primitivnih lesenih pripravl, v katerih so tlačili doslej kmetje grozdje z nogami, pa je postalo odveč. Betonske cisterne nadomeščajo 2000 hrastovih sodov, kar predstavlja velik prihranek na tem dragocenem lesu, da niti ne omenjamo neprijemno višjo higieničnost pri pridelovanju vina. Kvaliteta vina se je s tem zelo povečala, velikanske vrednosti pa je okoliščina, da imamo sedaj trenutno na razpolago veliko količino tipiziranih zdravih vin. To je zelo važno ne oziraje se na to, ali gre za domačo potrošnjo ali za izvoz. Večja je tudi korist od stranskih proizvodov, ki so se prej slabo izkoriščali (ali se sploh niso izkoriščali), kakor so žganje od tropin, od grozdnih pečk, ki dajo 10% olja, od pecljavev, iz katerih pridobivamo alkohol in soli vinske kisline ter od vinskega kamna, ki ga doslej nismo mogli učinkovito zbrati pri nešteti najhnejih pridelovalcih vina.

Ti vinariji, ki ju smemo imenovati prvi "tovarni vina", sta že lansko jesen ogromno koristili našemu vinarstvu. V Starem gradu na Hvaru gradimo sedaj tretjo moderno vinarijo in ko bo tudi marsikatera vinogradniška zadruga začela z gradnjo podobnih vinarij manjšega obsega, bomo prej ko slej odpravili premalo rentabilno in nestrokovnjsko vzgojo vina pri drobnih proizvajalcih in pospešili tako razvoj modernega vinarstva.

Društveni koledar

FEBRUARIJA

10. februarja, petek — Immaculate Conception Church — Ples v SND.
11. feb., sobota — Društvo Cleveland št. 126 SNPJ — Plesna veselica v SND.
11. februarja — Valentine ples pev. zbora Triglav v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.
12. februarja, nedelja — Dram. zbor Ivan Cankar — Predstava v SND.
17. februarja, petek — Golden Gophers Club — Ples v SND.
18. februarja, sobota — Društvo Sv. Vida št. 25 KSKJ — Plesna veselica v SND.
19. februarja, nedelja — Forest City Park Veterans Club — Ples v SND.
24. februarja, petek — Merry Makers Club — Ples v SND.
25. feb., sobota — Cleveland'ska federacija SNPJ — Plesna veselica v SND.
26. feb., nedelja — Progresivne Slovenke — Predstava v SND.

MARCA

4. marca, sobota — Clairwoods št. 40 SDZ — Ples v SND.
5. marca, nedelja — Slov. Catholic League — Predstava v Slov. nar. domu.
11. marca, sobota — Cleveland'ski Slovenci št. 14 SDZ — Plesna veselica v SND.
17. marca, petek — Song &

Daughters of Erie — Ples v Slov. nar. domu
 18. marca, sobota — Progresivne Slovenke št. 2 — Plesna veselica v SND.
 25. marca, sobota — Slovenska narodna čitalnica — Plesna veselica v SND.
 25. marca, sobota — Veselica Slov. nar. čitalnice v SND, na St. Clair Ave.
 26. marca, nedelja — Glasbena Matica — Spomladanski koncert v SND
 26. marca, nedelja — Opereta "Glasbene Maticе" v SND, St. Clair Ave., ob 4. pop.

APRILA

2. aprila, nedelja — Pasijski klub — Pasijska predstava v SND
8. aprila, sobota — Decimer klub — Plesna zabava v Slov. nar. domu
9. aprila, nedelja — Društvo Spartans št. 576 SNPJ — Ples v SND
14. aprila, petek — Immaculate Conception Church Holy Name Society — Ples v SND
15. aprila, sobota — Društvo Denica št. 11 SDZ — Ples v SND
15. aprila, nedelja — Pev. zbor Zarja — Spomladanski koncert v SND
21. aprila, petek — Golden Gophers Club — Ples v SND
22. aprila, sobota — Društvo Vodnikov Venec št. 147 SNPJ — Ples v SND
28. aprila, petek — Independent Veterans Club — Ples v SND
29. aprila, sobota — Društvo Lipa št. 129 SNPJ — Ples v Slov. nar. domu
30. aprila, nedelja — Pevski zbor "Abrašević" — Koncert v SND

MAJA

5. maja, petek — Veterans Blaskovič Post No. 5275 — Ples v SND.
6. maja, sobota — Društvo St. Anne št. 4 SDZ — Ples v Slov. nar. domu
7. maja, nedelja — Koncert pev. zbora Triglav v Sachsenheim dvorani, 7001 Denison Ave.
13. maja, sobota — Clev. Athletic League of SNPJ — Ples v Slov. nar. domu
14. maja, nedelja — Materinski dan — veselica ženskega odsega Kluba zapadnih slovenskih društev, 6818 Denison Ave.
14. maja, nedelja — 25-letnica društva Euclid št. 29 SDZ v Slov. društvenem domu na Recher Ave.
19. maja, petek — American Veterans WW No. 2 — Ples v Slov. nar. domu
20. maja, sobota — Društvo St. Katarina št. 29 SZS — Ples v Slov. nar. domu
26. maja, petek — Društvo Washington št. 38 SDZ — Ples v Slov. nar. domu
27. maja, sobota — Društvo St. Marije — Plesna veselica v Slov. nar. domu

JUNIIJA

3. junija, sobota — Glasbena Matica — Plesna veselica v Slov. nar. domu
10. junija, sobota — Društvo Zvezda št. 137 ABZ — Ples v SND
17. junija, sobota — Sportsman's Club of "Slovenec" št. 1 SDZ — Plesna veselica v SND

JULIJA

4. julija, torek — Piknik zbora "Slovan" na SNPJ farmi.
4. julija, torek — Piknik pev. skrega zbora "Slovan" na SNPJ farmi.

URADNIKI KLUBA DRUŠTEV SDD NA RECHER AVE. za leto 1950

Frank Segulin, predsednik
 Andrew Ogrin, podpredsednik
 John Zupančič, 860 E. 236 St.
 RE 4488, tajnik; Louis Godić, blagajnik; Ciril Obzič, zapisničnik; nadzorni odbor: Mary M. Vesek, predsednica, Mary Segulin in Frances Zajec.
 Seje se vrše vsak prvi ponedeljek v mesecu v Slov. društvenem domu na Recher Ave.

NIKOLA TESLA—VELIKI TEHNIK KI JE POLOŽIL TEMELJE ELEKTROTEHNIČNI INDUSTRIJI IN RADIOTEHNIKI

Nikola Tesla je umrl pred sedmimi leti v New Yorku. Umrl je skoraj reven in menda ni prišlo niti nikomur na misel, da je prav on omogočil največji razvoj proizvodnih sil v industrijskih deželah in da je bil ustvarjalec velike blaginje v Ameriki. Industrializacije v sodobnem pomenu besede ni brez elektrifikacije. Elektrifikacija

AMERIŠKA IN EVROPSKA OZNAČBA MER

Pri čevljih je razlika v označbi 32½ do 33 točk, ki jih je treba odšteti od evropske mere, bodisi pri moških ali pri ženskih čevljih.

Na primer: če vam pišejo, da želijo čevlje št. 39, to je ameriška mera 6 in pol, št. 40 je 7. št. 41 je 8, št. 42 je 9, št. 43 je 10, št. 44 je 11.

Ženski čevlji so navadno manjši nego gornje mere. Tako bi na primer: št. 38 bila št. 6, 37 št. 5, 36 št. 4.

Ženske obleke: št. 40 je ameriško 32; 42 je 34; 44 je 36; 46 je 38; 48 je 40 itd., vedno za 2 točk manjše od evropske mere.

Enako je pri deklicah drugačna evropska mera. Št. 38 je ameriško 12; 40 je 14; 42 je 16; 44 je 18 in 46 je 20.

Pri moških oblekah pa se začenja v Evropi z št. 42, kar je v Ameriki 33; 44 je 34; 46 je 36; 48 je 38; 50 je 39; 52 je 41; 54 je 43 in 56 je 44. (Se vrtil med 10 in 11 točk razlike.)

Moške srajce: št. 35 je ameriško 13 in pol; 36 je 14; 37 je 14 in pol; 38 je 15; 39 je 15 in pol; 40 je 15½; 41 je 16; 42 je 16 in pol in 43 je 17.

dva velika izumitelja sta bila preveč za en sam laboratorij. Razšla sta se, toda ne po krivdi Tesle.

Tesla je preusmeril ves dotodanji razvoj industrije. Odločilno je posegel v bitko med enosmernim in izmeničnim tokom. Že leta 1882 je prodrl v lastnosti električnega magnetizma, magnetičnih polj, ki so odločilnega pomena pri proizvodnji in uporabi večfaznega toka. Ko je potem izumil trifazni generator, trifazni transformator in asinhroni motor, je leta 1887 zmagal. Tehnični svet in industrija sta morala priznati prednosti izmeničnega toka. Poslej je bilo mogoče prenašati električno energijo na velike razdalje. Začela se je nova doba v elektrotehnični industriji, pa tudi v razvoju industrijskih mest. Zdaj ni bilo treba več industrijskih krajev graditi neposredno ob energetskih virih. Tako nam

postane razumljivo, zakaj govorijo, da je Tesla omogočil izkoriščanje niagarskih slapov.

Nič manj pomembno področje Teslova dela ni tehnika visoke frekvence, visoke napetosti in radiotehnike. Čeprav bi nekateri radi skrili ime velikega Tesle, vendar ne more nihče zamažati da je Tesla pionir tehnik visoke frekvence. V tehniki se visokofrekvenčni tokovi imenujejo Teslovi tokovi.

Tesla je leta 1890 konstruiral električni generator za visokofrekvenčni tok do 20.000 period (nihajev). Naslednje leto je ustvaril električni oscilator in dobil z njim tokove s frekvenco 100.000 do več milijonov period v sekundi. L. 1893 je s tuljavami dosegel resonanco in prvi uporabil anteno v brezžičnem prenosu električne energije. Prenašal je znake brez žice na veliko daljavo. Leta 1899 je v Coloradu brzojavil in telefoniral z radijem, brez žice, nad 1000 km daleč. Leto prej pa je prenašal električno energijo brez žice 30 km daleč, tako da je svetila žarnica. Tesla je tudi ob

koncu prejšnjega stoletja prvi vodil ladje iz daljave z električnimi valovi.

Bil je eden največjih učenjakov, ki je še videl, kako se je krhal in podiral imperialistični svet med zadnjo svetovno vojno; spoznal je pomen in smoter osvobodilne vojne narodov, med katerimi je bil tudi njegov narod; veroval je v človeka in v zmago ljudstva. Izjavil je, "da se bo iz te vojne, največje v

zgodovini, rodil novi svet, vreden žrtve, ki jih človeštvo žrtvuje". Zakaj "ta novi svet mora biti tisti, v katerem ne bo močnejši izkoriščal slabih."

Delo Tesle, ki pomeni velikan-

ski delež za razvoj proizvodnih sil in človeške družbe, je nedvomno mnogo pripomogel, da se bodo ta njegova pričakovanja prej ali slej uresničila na vsem svetu.

(Ponatis iz "Ljudske pravice")

Army Men Practice Safety

LET THE CHIPS FALL WHERE THEY MAY, but this soldier-machinist operating a grinding wheel at Fort Monmouth, N. J., won't get any of the flying metal particles in his eyes. He is wearing specially constructed safety goggles which afford ample protection. Always safety conscious, the Army has held its accident rate far below that for comparable trades in private industry.

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na St. Clair Ave. in E. 62 St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticalno in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora.

Njegov naslov je

DR. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVE.
vokal E. 62nd St., vhod samo na E. 62 St.

Urad je odprt od 9.30 zj. do 8. zv.

Tel.: EN 5013

OGLAŠAJTE V
ENAKOPRAVNOSTI

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.

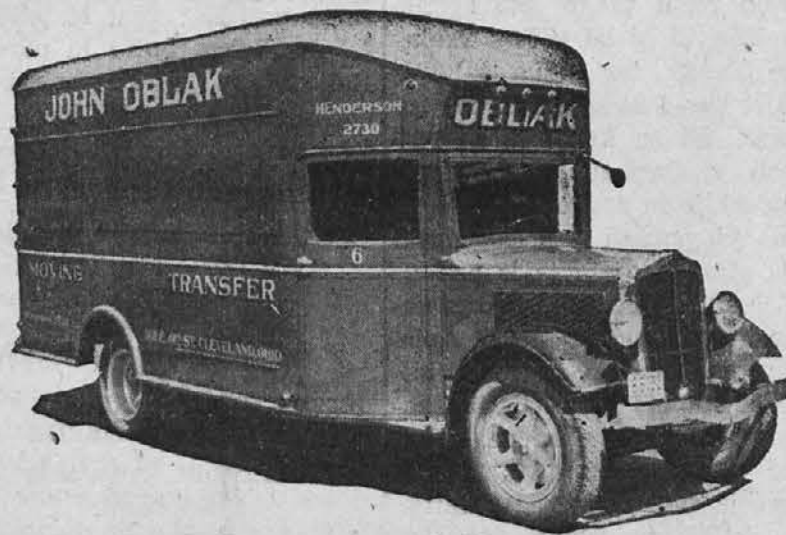
preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENDicott 0718

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 2730

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1950 IZDELKE KOT TUDI
RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.

ME 7200

NICK POPOVIC, predsednik

MIŠKO KRANJEC

OS ŽIVLJENJA

ROMAN

NOVO CVETJE

(Nadaljevanje)

Spomladi naslednjega leta se je Tinek namenil po svetu. Tako je hotel oče. Naj se fant izuči za dobrega mojstra, potem bo lahko živel tudi na vasi. Vedno bo treba komu napraviti kakšnih stvari. Zgodilo se je, da je celo neki učitelj prišel vprašat, če bi mu znali napraviti pohištvo. Prišel je s seboj celo knjigo, kjer so bili načrti najrazličnejšega pohištva. Oče in Tinek sta se sklonila nad knjigo in gledala te podobe, postelje, omare in druge. Obračala sta list za listom, toda čedalje lepše stvari so bile

notri. Ko sta si vse ogledala, sta se spogledala.

"Ne," je rekel oče, "jaz tega ne znam. Nisem nikdar delal kaj takega. Tudi videl nisem. A slišal sem že, da so na svetu lepe stvari." Njegov glas je bil tih, vendar jassen, da je vsakdo razumel. Bil je priznanje: tega ne znam. "Čemu bi vam rekel," je nadaljeval, "da znam napraviti, potem pa ne bi bili zadovoljni."

"Tega midva ne znava," je priznal tudi Tinek. "Mi smo do zdaj delali za kmečke ljudi. Oče je znal vse napraviti, a tega res nisva delala."

"On pojde v mesto," je dejal, oče in pokazal na sina, "ko se vrne, bo znal tudi to. Mi smo taki ljudje: videti moramo, potem znamo. Med vojno, če dovolite, da povem, sem vse družini sam šival čevlje. Napravil sem kopita in potlej šival. Iz navadne kože sem delal čevlje. Velikega psa sem zaklal in spravil z apnom dlako iz kože, potlej pa so bili čevlji. Boljše je bilo, kot biti bos. A to sem si ogledal, kako se čevlji šivajo."

Potem je učitelj odšel k drugemu mizarju, nekam v mestec. Med očetom in sinom pa je bil molk dva dni. Naposled je oče le nekaj iztuhtal in dejal:

"Tako pa res ne gre dalje. Kar sem znal sam, tega sem te naučil, več ne znam, to vidiš. Ako hočeš, da boš živel, je treba, da znaš tudi nove stvari. Tu doma se jih ne boš naučil."

"Dobro," je dejal Tinek, "pa grem v mesto. Toliko si bom že služil, da bom živel, če ne drugace, bom delal samo za hrano in stanovanje in obleko? Več ne. Eno leto vzdržim."

"Več ni treba," je menil oče. "Saj drugo znaš, samo teh stvari ne. Dobro si oglej. Potlej boš že delal."

Tako sta se odločila za to stvar. In Tinek se je res odpravil. Spravili so toliko denarja, da mu bo za silo dovolj, potlej se je poslovil.

"A ne samo to," je rekel oče, ko je bil fant že napravljen. "Glej tudi na druge stvari. Glej na svet, kako gre, kam gre. V svetu, mislim, se ta čas godijo velike stvari. Ako ne boš hodil z zaprtimi očmi, boš marsikaj videl."

In fant je odšel.

Po njem je nastala hiša prazna. Kakor vselej, kadar se je kateri umaknil. Soba se je utesnila, njegovo mesto pri mizi so zasedli, vsak je pridobil nekoliko na prostoru.

A to praznino je najbolj čutil oče, kakor je on sploh najbolj občutil take stvari. Zdal odhaja poslednji. Samo Tonek je še doma. In ta pojde že drugo leto na nabor, potem ga pokličejo k vojakom, saj ta ni šepav, in ko se vrne od vojakov, tedaj se tudi on odtrga.

dom bo stal prazen, tisti ljudje, ki so ga doslej držali pokoncu, ki so bili nanj navezani, se odtrgajo, nikogar ne bo. Samo Ana ostane, s svojo družinico, samo ona se bo poslej brigala za to hišo, za to polje. In pri njej bosta živela oče Marko in njegova žena.

Vse to gre po neki dosledni poti, niti za trenutek se ne umakne s te poti, ni mogoče preokreniti voza, da bi drugod vozil. Tako je bilo odločeno in tako se zgodi. Z neko doslednostjo gre

dalje in se ne ustavlja pri posameznikih, se ne meni za nje.

Zaveli so spet južni vetrovi, pomlad se je udomačila v gozdovih. Zemlja na njivah, ki je bila še pred dobrim tednom prevlažna za delo, se suši, prve grude zgoraj so že bledikaste: če stopiš na njivo, se ti noga ne udira. Prišel je čas. Prvi plug se je zarezal v praho in jo obrača.

Ana je zapregla krave. Zdal imajo druge, močnejše, boljše krave. Sena je dovolj in lahko imajo močne krave. Zapregla je, nametala z moško močjo na voz plug in kolca. Treba bo orati do poldneva. Jutro je nekoliko sveže, močno rosno, v bose noge je hladno, vendar se kaže lep pomladanski dan. Sedla je na voz in poglala krave. Najstarejši otrok, ki mu je bilo že petnajst let, je bil z njo, da ji bo priganjal. Mlajši, ki je imel iti v šolo, je zapiral vrata za njima. Mati

je dobila naročilo za svinje v hlevu in drugo.

Ko je bila Ana s kravami že na cesti, se je oče spomnil. "Počakaj me, peljem se s tabo." Hotel je zopet videti njive. Ustavila je krave, da je lahko zlezal na voz: poiskal si je mesta na lestvi in se oprijel za ročico, da ne bi padel prek lestve, ko bi kje prišli na kamen in bi se voz potresel. Peljali so se po vasi. Marko je privlekel pipo, si jo vtaknil v usta in jo prižgal. Potem je gledal po hišah, ki so bile ob cesti. Same nove so zdaj tu, je mislil. Dolgo že nisem hodil po vasi in človeku se zdi, da je nekaj zamudil, ko nekaj let redno ne opazuje življenja.

"Tudi mi bi morali zidati," je rekel proti Ani, ko je premišljal o tem.

Prikimala je. "Drugo leto mislim, ako bog da. Težki časi so zdaj za nas."

(Dalje prihodnjič)

Children are
more likely to
get this:

When parents
regularly buy these:

Automatic saving is
sure saving —

U.S. Savings Bonds

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement—
prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

Ciril Kosmač:

SREČA

(Iz knjiga novel: SREČA IN KRUH)

Kolikor se spominjam, se v naši vasi niso nikdar pridali ukvarjali s srečo. Če sa hrepneli po njej, so srepneli skri-vaj, javno in glasno o tem niso govorili. Se besedo sreča so po navadi uporabljali samo v ne-sreči. Kadar je komu pogorel hlev, so skoraj vselej rekli: "Prav za prav je imel srečo. Lahko bi mu bila zgorela tudi hiša, saj je bilo vetrno." Če je kdo tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo, so ga tolažili in modro dodajali: "Saj je imel še srečo. Lahko bi bil padel na glavo in si zlomil tilnik; prile-tel bi bil na sence in pri priči iz-dihnil."

Te vrste sreča je kaj pogosto zahajala v našo vas in z odprto roko delila svoje darove. Mene je prvič doletela, ko sem bil star kakih deset let. Na naši kašči je bilo šest kolovratov še iz tistih sivih dni, ko je živela in predla-mati mojega očeta. Vsako ne-deljo smo se otroci iz sosesčine

ke, Mahalismo ssabljam, ki jih je bilo tiste čase kakor fiziolo-vih rakel na vratovih njiv, in vrteli kolovrate, ki so bili naši topovi. V eni teh bitk sta se v višku sovražnosti dva topa pre-več približala, zadela sta drug ob drugega, in stari, črvi kol-lesi sta se raztreščili. Kos ob-da mi je z vsilo priletel v čelo, da mi je desno oko na mah zakrila velika podpluta. Zakri-čal sem in planil po stopnicah. Pritekla je mama in, ko je vi-dela razdejanje in kri na mo-jem obrazu, presenetljivo kri-čila. Pograbila me je in odvedla k žlebu, kjer mi je skrbno iz-prala obraz. Potem je z velikim strahom počasi dvignila otekli-no, ki mi je visela čez oko. Ko je videla, da je oko zdravo, je sklenila roke, pogledala proti-nebu in veselo kliknila:

"Bog in sv. Lucija, kakšna sreča, lahko bi bil priči osle-pel!"

Prišlo so sosedje, opletale z ro-

kami in jezikom ter dokazovale, da me je res doletela velika sre-ča. Vse popoldne sem ležal za hlevom pod pušpanovim grmom, tiščal na otekline renčelice in razmišljal o sreči, ki me je še čakala; zvečer sem bil tepen, "da ne bom več po nemarnem skušal božje previdnosti". Dru-gi dan je mama pekla kruh in, ko je belila peč, so v njej zgo-reli vsi stari kolovrati — vsi naši topovi.

Kake druge vrste sreča pa je le poredkoma zašla k nam. Zdi se mi, da je naši ljudje niti po-znali niso — in je še vprašanje, če so sploh vedeli zanjo. O srč-nih zadevah niso mlatili prazne slame; napili so se žganja, pre-klinjali in se zjokali ali pa so se znesli nad svojim sovražni-kom. Če pa je kdo le preveč klavarno usmajal po cestah in po polju ter žalostno stokal nad bolečinami srca in podobnimi težavami, so se mu nasmehnili, zamahnili z roko in dejali:

"Potrpi in nikar si tako ne ženi k srcu. Prej ali slej bo že tudi tebe doletela sreča, kakor pravi Strežek."

Strežek je bil majhen in dro-ban možiček, ki ga niso jemali prav resno. Nekateri so celo tr-dili, da se mu kolešca ne vrte v pravo smer, in so mu v šali več-krat nasvetovali urarja. Matija pa se je na vse take opazke sa-mo široko smejal in trdil, da bo prej ali slej tudi njega doletela sreča.

"Bog že ve, zakaj je tako prav," je ponovil stavek svoje, bogu vdane matere.

Strežkova bajta je stala sredi vasi in je bila najsmajnejša hiša v fari. Znotraj in zunaj le-po pobeljena, okna umita, podi poribami, police polne najrazlič-nejših rož. Za vse to pa je skr-bela Strežkova mati, ki je so-dila med tiste naravnost čudež-ne ženske, ki si znajo iz nič ustvariti udobno življenje ali bogastvo na drobno, kakor bi temu lahko rekli. Ni imela ne vrta ne njiv in ne polj, pa je kljub temu vsako leto spitala prašjica, ki bi bil v čast vsake-mu kmetu, ter redila še dva-najst kur, šest zajcev in dve ra-zbrali, šli na kaščo in se raz-rasli v Garibaldije, Lavdone, Radeckije in druge generale, ki smo jih poznali iz pripovedova-nja starega očeta in iz prelepe knjige "Naš cesar", ki jo je na-pisal c. kr. učitelj Jožef Apih. Tam smo uprizorjali velike bit-ci, ki sta bili na vasi edini za-stopnici svojega plemena. In ka-kor je skrbela za dom, tako je skrbela tudi za svojega Matijo, da je bil sit, oblečen in čist. Spravila ga je k cestarju za pomočnika, da bi se delavci na kmetijah ne norčevali iz njega; peljala ga je v semenj, šla z njim rotat na Sv. goro in ga vodila k maši kakor otroka — in Matija je ostal otrok do nje-ne smrti.

Takrat mu je bilo že štiride-set let. Ostal je sam in izgub-ljen. Klavarno je trgal po vasi in stokal. Vaščanom se je ne-kaj časa smilil in so mu dajali jesti. Potem pa so se ga naveli-čali in so mu na vsak način ho-teli vteptati v drobno glavo ve-liko misel na družico, ki bi mu nadomestovala mater. Strežek pa se je samo nasmihal. Končno sta ga o tem vprašala tudi oba kramarja od beneške meje, su-hi in debeli Matelič. Ta dva mo-ža, ki sta že nekaj let prenoče-vala pri Strežkovih, kadar ju je pot zanesla po Idrijski dolini, je imel Matija silno v čisljih. Mo-ža sta mu vzbujala spoštovanje z dolgimi viržinkami in s svo-jo "hojo za trebuhom", kakor sta imenovala svojo krošnjar-sko obrt. Zato se mu je zdel tu-di nasvet, ki sta mu ga dala, vsega upoštevanja vreden. Ko sta mu obljubila, da mu poišče-ta dekle, se je nasmehnil in pri-kimal, češ tudi njega bo dolete-la sreča.

In tako se je Strežek še o tistem pustu oženil s čokato, kakih deset let mlajšo žensko, ki sta jo kramarja pripeljala od svoje beneške meje. Na to svo-jo ženitev je bil zelo ponosen. Hodil je po vasi kakor petelin po gnoju in vsakemu posebej razkrival čare in dobrote svoje Ka-rarine.

"Saj sem vam pravil," je go-voril, "da bo prej ali slej tudi mene doletela sreča." Na jesen je Katarina poro-dila dekletce. Ljudje so takoj za-šumeli, da je stvar prišla pre-zgodaj, da otrok ni Strežkov, pač pa kramarjev od beneške meje, ki sta v tistem letu z na-ravnost občudovanja vredno tr-mo krošnjarija po Idrijski do-lini. Ta sum sta kramarja še sama potrdila: suhi Matelič je šel otroku za botra in odrezal Katarini več kosov pisanega blaga; debeli Matelič, ki je pri-šel štirinajst dni kasneje, pa je odmeril Strežku žameta za hla-

Poštena in mirna dvojica
ZELI DOBITI V NAJEM
3 ALI 4 SOBE.
Blagovolite poklicati
PAULINE JANSKA
EN 9209

3 ODRASLE OSEBE
žele dobiti stanovanje
s 5 sobami.
Pokličite
HE 5311

Poštenemu fantu ali dekletu
SE ODDA V NAJEM
LEPO SOBO.
Za podrobnosti pokličite
REDWOOD 4257

Sedaj je čas, da si daste nanovo
cementirati klet. Nanovo prelo-žimo odvodovne cevi in izvrši-mo druga taka dela ali popravila.
Pokličite
A. MALNAR
1001 E. 74 St. — EN 4371

Dinamična povest o faktih v ozadju
obrnave kardinala Mindszentya!

VIDITE
kako je
mlado,
nedolžno
deklet
pretepeno
in
mučeno!

"Guilty
of
Treason"
A JACK WRATHER-ROBERT GOLDEN
Production starring
PAUL BONITA RICHARD
KELLY GRANVILLE DERR
and
CHARLES BICKFORD
as Cardinal Mindszenty
An EAGLE LION FILMS Release
Prične se kazati
8. FEBRUARJA

V ALLEN THEATRE

če, ker je bil otrok že krščen in ni mogel več za botra. Ta kra-marška darežljivost je spravila vaške ženske v težke sume: pr-ve so trdile, da je otrok suhe-ga, druge pa, da je debelega Matelička. Uranjkarica pa je s svojim dolgim jezikom združila kar obe mnenji.

"Ne rečem dvakrat, da ni obeh," je rekla in glasno usek-nila svoj čokati nos v pisan predpasnik. "Tadva kramarska fakina sta naprtla Strežku to srečo samo zaradi tega, da bi imela v naši dolini nekakšno za-konsko podružnico."

Strežka so te govorice neko-liko vznemirile; neke nedelje, ko je prišel od mase s polnimi ušesi čenč, je tudi nastopil, ka-kor pravimo. Toda Katarina ga je tako mlo pogledala, da so mu solze zalile oči. Od takrat naprej je stal ure in ure ob zi-bki in strmel v Tinko, ki je griz-la svoje rožnate pesti in ga opazovala z drobnimi, za spo-znanje škilastimi, črnimi očmi. Nasmehnil se ji je in šel po vasi; njegov korak je bil mlado-sten in vedre njegove oči.

"O, ti moj bog ti," je govoril sam s sabo in kimal z glavo.

ZELIMO DOBITI

HISO ZA 1 ALI 2 DRUŽINI.
ČE IMATE NAPRODAJ,
pokličite
IV 7646
REALTOR

OPREMLJENO SOBO

se odda v najem poštenemu moš-ku ali ženski. Prost vhod in vse udobnosti.

Vpraša se na
1089 E. 71 St.
EX 8219

August F. Svetek

Javni notar

478 EAST 152nd ST.

Pole za dohodninski davek (In-come Tax) izpolnjujem že od leta 1922. ter sem javnosti v poslu-gu tudi letos. Pokličite telefončno IVANHOE 2016 za dogovor. Ako slučajno nisem tedaj doma, pro-sim, da pustite vašo telefonsko šte-vilko s osebo, ki odgovori na tele-fonu.

Zastopniki
"Enakopravnosti"

Za st. clairsko okrožje:

JOHN RENKO
1016 East 76th Street
UT 1-6888

Za collinwoodsko in
euclidsko okrožje:

JOHN STEBLA
26851 Oriole Avenue
REDWOOD 4457

Za newburško okrožje:

FRANK RENKO
11101 Revere Avenue
DIAMOND 8029

"Komaj tri mesece ji je, pa se ti že smeje. Ah, tega otroka bo doletela še velika sreča."

In se je radostno smehljaj-sredi prazne opoldanske ceste.

Tinka pa je rasla, se viškala v naročjih ter se malo jokala in veliko smejala z zvonom, glasnim smehom. Kmalu se je skobacala iz zibke, capljala po hiši, stopila na cesto in kolovra-tila po vasi v pisanih krilih, v takih, ki so imela komaj štiri velike rdeče rože, dve spredaj in dve zadaj. Jedla je čokolado in topila v ustih cedele, ki sta jih v velikih prgiščih prinašala kramarja od beneške meje — in ko ji je bilo šest let, je začela hoditi v šolo. Bila je majhna, drobna deklica, s črnimi, v dve tanki kiti spletenimi laski, in s še bolj črnimi, samo za spozna-nje škilastimi očmi. Sedela je v prvi klopi in se venomer vrtela kakor klopotev v vetru. Naloge je pisala slabo, računati ni zna-la, pesmi pa se je rada učila na pamet. Kadar jo je učitelj po-klical, je hitro planila pokonci, uprla svoj pogled naravnost v

njegov obraz in vse je kazalo, da pazljivo čaka na vprašanje, toda v lica so se ji že dolbe-jamice, ki so naznanjale bližajo-či se smeh. Ko ji je učitelj sta-vil vprašanje in rekel nato svoj spodbudni "No?", je le s težavo krotila svoje rdeče ustnice, ki so se hotele razširiti v prisrčen nasme. Ta smeh pa blagemu šolniku, ki je bil sicer z malim zadovoljen, ni zadostoval. Vščip-nil je smejočo se Tinko v lice in dejal:

(Dalje prihodnjic)

ODBOR DRUŠTVA SV.
ANE ŠTEV. 4 S. D. Z.

Odbor za leto 1950 je sledeči: Predsednica Julija Brezovar, 1173 East 60 Street; podpred-sednica Jennie Stanonik; taj-nica Jennie Suvak, 1415 East 51 Street, EN 8104; blagajničarka Josephine Orazem-Ambrožič; za-pisničarka Angela Virant; nad-zornice: Mary Bradač, Rose L. Erste in Frances Okorn; redi-teljica Mary Pristov.

Seje se vrše vsako drugo sredo v mesecu. Društveni zdravniški so vsi slovenski zdravniki.

NAZNANILO

Posrečilo se nam je dobiti prvovrstne filme, komične in klasi-čne ter novinarske, ki jih bomo kazali v popolno zadovoljstvo posetnikov. Se priporočamo za obisk.

KEITH'S EAST 105th STREET THEATRE
EAST 105th STREET in EUCLID AVENUE

NAZNANILO!

Zelim naznaniti, da sem prevzel od Joseph Smole

MESNICO

na 504 East 152nd Street

Postregel bomo vedno z najboljšim svežim in pre-kajenim mesom. Fine mesene klobase.

Se priporočam za naklonjenost.

CARL VESEL

PRIPOROČILO!

Vsem Slovencem in Hrvatom naznanjamo, da vodimo

DELIKATESNO TRGOVINO

na 14808 Lake Shore Blvd.

V naši trgovini dobite grocerijo najboljše vrste, meso za sendviče, pivo in vino vseh vrst. Dopeljemo na dom.

Pokličite IV 8484.

Se priporočamo za naklonjenost.

FRANK BUCAR in SIN

Naznanilo in zahvala

Globoko poirti in žalostnega srca naznanjamo, da je umrl naš ljubljani brat

Frank Zadell

Zatisnil je svoje blage oči dne 14. januarja 1950. Pogreb se je vršil dne 18. januarja iz Joseph Zele in, sinovi pogreb-nega zavoda in k večnemu počitku smo ga položili v naročje materi zemlji na Highland Park pokopališču.

Blagopokojnik je bil rojen 27. aprila 1894 v vasi Juršče, pošta Knežak na Krasu.

V dolžnost si štejemo, da se tem potom iskreno zahvali-mo vsem onim, ki so položili tako krasne vence cvetja k njegovi krsti v znak spoštovanja in prijateljstva.

Iskrečna hvala vsem, ki so prišli pokojnika pokropiti, ko je ležal na mrliškemu odru, kakor tudi vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče.

Srčna hvala vsem, ki so dali svoje avtomobile na raz-pologo pri pogrebu, kakor tudi članom društva "Vipavski raj" št. 312 SNPJ, ki so nosili krsto.

Najlepša hvala pogrebnemu zavodu Joseph Zele in sino-vi za vso pomoč v dneh smrti pokojnika ter za lepo urejen pogrebni spreved.

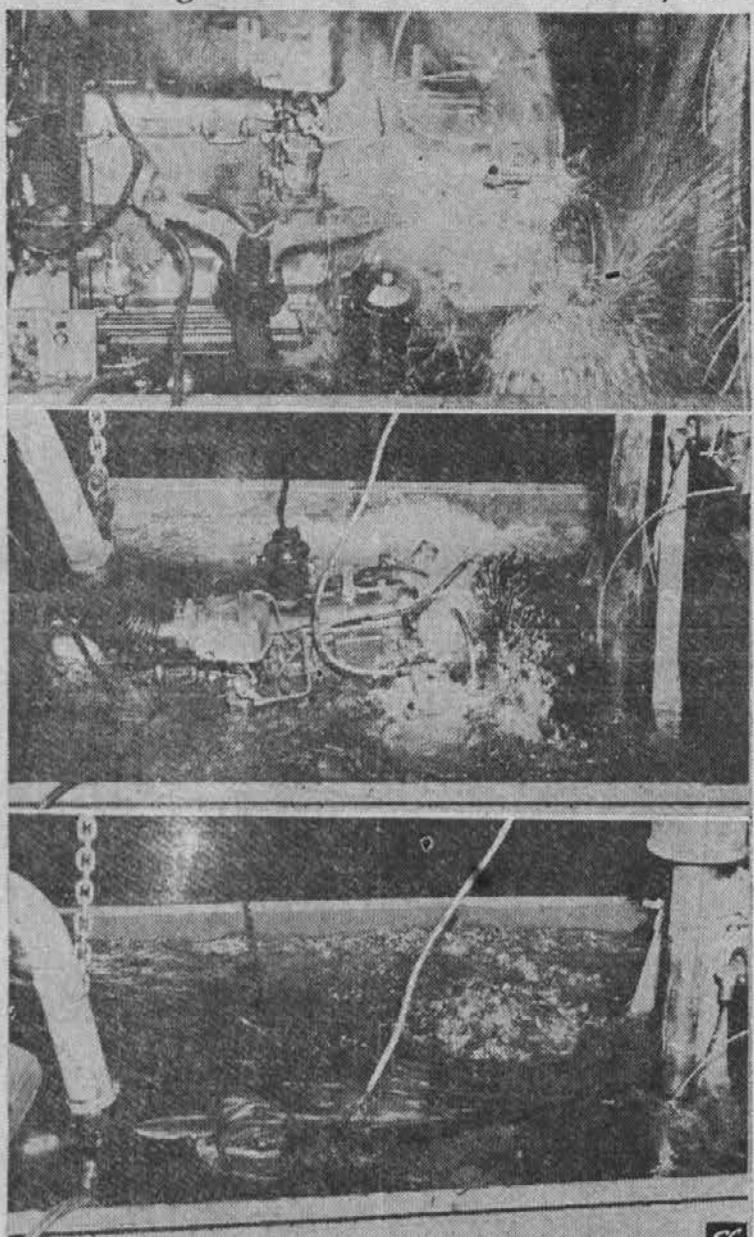
Naslo hvala izrekamo vsem, ki so nam stali ob strani ter nam bili v pomoč na en ali drugi način v teh dneh, kakor tudi vsem za izraze sožalja, najsi bo pismeno ali osebno.

Ti ljubljani brat, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška gruda. Mi se Te bomo vedno spominjali z ljubezni-jo v naših srcih do konca naših dni.

ŽALUJOČI OSTALI:

PETER in JOSEPH, brata v Pennsylvaniji
v starem kraju pa en brat
in tri sestre ter veliko sorodnikov

New Engine Works Under Water, Too

The new \$3,500,000 Reo Gold Comet gasoline engine can do more than pull a truck fast—it's not afraid of water, either. The photos above show three stages in an unusual water test conducted in the Company's plant. While running, the engine was completely submerged in a six-foot tank of water, shut off while below the surface, and started again, several times. Air intake and exhaust pipes were the only parts above water level. Reo engineers report that the engine ran under water at speeds ranging from 1,000 to 2,000 revolutions per minute. The engine was equipped with aircraft-type, waterproof spark plugs, and waterproofed distributor, generator and starter.

It's Not Easy But It's Fun!

Hollywood comedian Joe E. Brown (left center with book) and Caterpillar Tractor Co. president Louis B. Neumiller (right center) point the way toward enjoyment of success to a group of honored participants in the recent Distinguished Service Award activities sponsored by the United States Junior Chamber of Commerce in Peoria, Ill. Getting the word are Harold Russell (seated, left) and Franklin D. Murphy (seated, right). Standing left to right: Robert L. Floyd, Charles Harting Percy, John Ben Shepperd, Mrs. Jacques Mercer Cook, "Miss America of 1949"; Gerald R. Ford, Jr., Charles E. Hastings and Kenneth Sanborn Pitzer. The eight young men pictured were selected as the outstanding young men of 1949. Theodore Roosevelt III and C. B. "Bud" Wilkinson, the other two awardees, were not present for the award.